

Fyssaa Helsingin assalla

■ Suuren yleisön asenteet fysiikkaa ja muita luonnontieteitä kohtaan ovat, ainakin fysiikan näkökulmasta, jossain määrin huolestuttavia: ”se on niin vaikeaa”, ”en ymmärtäisi siitä kuitenkaan mitään”. Jos kansa kerran ei tule fysiikan luo, on fysiikan kaiketi mentävä kansan keskelle.

Yksi YK:n Kansainvälisen fysiikan vuoden (World Year of Physics 2005, WYP) päätavoitteista on osoittaa yleisölle, ettei tarvitse olla einstein voidaakseen pitää fysiikasta tai jopa oppia ymmärtämään sitä.

Myös Suomessa on Fysiikan vuoden merkeissä järjestetty tapahtuma jos toinenkin. Luonnontiede laskeutui kansan keskuuteen perjantaina 13. toukokuuta *Fyssaa assalla* -tapahtuman muodossa. Helsingin rautatieaseman länsihallissa pidetty *Fyssaa assalla* veti koko iltapäivän ajan ympärilleen mukavan kiinnostuneiden ringin, läpileikkauksen rautatieasemalla kulkijoista.

Tiedettä kaikille

– Fysiikan vuoden kunniaksi haluttiin tarjota jotain entistä useammille kohderyhmille: ammattilaisille, opettajille, lukiolaisille, yläastelaisille, lapsille ja kaikille, kertoo Suomen Fysikkoseuran puheenjohtaja, prof. **Keijo Hämäläinen**.

– Paikka, josta kulkee paljon ihmisiä ohi on tietysti rautatieasema. Rautatientoriakin pohdittiin aluksi, kertoo demopisteiden suunnittelusta vastannut **Ilkka Hendolin**. – Sitten keksittiin nimi *Fyssaa assalla*, joka jäi elämään ja ratkaisi paikan.

Rautatieasemalle pystytettiin päiväksi fysiikan demonstraatiopisteitä, joissa myös yleisö pääsi kokeilemaan fysiikan lakeja.

– Suurin osa demoista oli sellaisia, että niitä voi kokeilla myös kotona, näyttää kavereille

ja viedä samalla ajatusta fysiikan hauskuudesta eteenpäin, sanoo Hämäläinen.

Tosin sankan ihailijajoukon keränneestä nestetyypipisteestä ei voi rakentaa kopiota kotioloissa, sillä nestetyypeäkään ei vielä lähi-kaupasta saa.

– Fysiikkaa, fysiikasta alkunsa saaneita keksintöjä ja edelleen niistä kehittyneitä laitteita on ympärillämme jokapäiväisessä käytössä paljon, toteaa yliopistolla luentosarjan arkipäivän fysiikasta pitänyt Hämäläinen. – Ne ovat meille itsestäänselvyksiä, joten emme tule ajatelleeksi, miten esimerkiksi mikroaaltouuni tai hehkulamppu oikeastaan toimivat.

Arkipäivän fysiikan luennoilla moni fysiikan opiskelijakin on sanonut oppineensa paljon enemmän fysiikasta ja fysikaalisesta ajattelutavasta kuin muilla kursseilla keskimäärin.

– Fysiikassa on pohjimmiltaan kyse siitä, että osaa ihmetellä ja kyseä: miksi, Hämäläinen pohtii.

Pikkusormi fysiikalle

Demopisteitä oli asemalla vetämässä kymmenen aitoa fysiikan opiskelijaa Helsingin yliopistosta sekä muutama kokenut fyysikko.

– Vapaaehtoisia olisi toki saanut olla enemmän, mutta hyvin pärjättiin näinkin, kiittelevät Hendolin ja Hämäläinen.

– Vaikka uskookin ymmärtävänsä asiat itse, niiden selittäminen kadunmiehelle on ihan toinen juttu, toteaa Hendolin. – Mutta toisaalta tapahtumassahan ei varsinaisesti ollutkaan tar-

Helsingin yliopistofysiikan opiskelijat innostivat ohikulkijoita tutustumaan fysiikan lakeihin rautatieaseman demopisteissä. Toisen vuoden fysiikan opiskelija Heli Hietala demonstroi, kuinka styroxpallo pysyy ilmassa kotikonstein hiustenkuivaajan avulla.

koitus opettaa fysiikkaa, joten voitiin huoletta keskittyä vain ilmiöiden ihmetelyyn. Kävijöiden spontaanien kommenttien perusteella uusi katsantokanta fysiikkaan löytyi, eikä fysiikka tuntunut yhtä puisevalta kuin silloin joskus koulussa. Oivalluksesta ja ilmiöiden hauskuudesta kertovat hymyt olivat demopisteiden ohjaajille paras palkkio.

– Asennemuutos olikin tapahtuman tärkein tavoite, fysiikan näkymisen lisäksi, toteaa Hendolin.

Toivottavasti moni päivän aikana demopisteillä vieraillut antoi fysiikalle ainakin sen pikkusormensa.

Lisää fyssaa syksyllä

Julkisen demonstraatioperinteen ja show-fysiikan elvyttäminen jatkuu syksyllä. Lokakuussa starttaa yläastelaisille suunnattu, kymmenessä kaupungissa vieraileva fysiikkashow. Jatkoa varten on heitetty ilmoille ajatus myös Assan fyssan sisartaapahtumasta *Fyssaa biitillä*. Ja eiköhän asemillakin, niin Helsingissä kuin muissakin kaupungeissa, fysiikkaa vielä nähdä. □